

Συμπεράσματα Ημερίδας

«Απειλή της Υπερκατανάλωσης- Μπορεί να αντιμετωπιστεί;»

17 Μαρτίου 2008

Απαντήσεις στο ερώτημα αυτό προσπάθησαν να δώσουν οι ομιλητές στην ημερίδα που διοργάνωσε η Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ. σε συνεργασία με την Ελληνοαμερικανική Ένωση, την Δευτέρα 17 Μαρτίου 2008 με αφορμή τα 20 χρόνια δράσης της αλλά και την Παγκόσμια Ημέρα Καταναλωτή στις 15 Μαρτίου.

Το γενικό συμπέρασμα ήταν ότι μπορεί ακόμα να αντιμετωπιστεί, αν υπάρξει βούληση, οργανωμένη και συντονισμένη δράση όλων, Πολιτείας και πολιτών.

Στην ημερίδα παρευρέθηκαν και απηύθυναν χαιρετισμό:

- ο Υφυπουργός Ανάπτυξης κ. Βλάχος,

- η Βουλευτής της ΝΔ κ. Παπακώστα,

- ο Βουλευτής ΣΥ.ΡΙΖ.Α κ. Κουβέλης

- Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης, κ. Λεωνίδας-Φοίβος Κόσκος

Αναγνώστηκαν χαιρετισμοί του Υπουργού Ανάπτυξης κ. Φώλια και του Δημάρχου Αθηναίων κ. Κακλαμάνη, οι οποίοι δεν παρευρέθησαν, λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων

Η Πρόεδρος της ΕΚΠΟΙΖΩ κ. Ελένη Αλευρίτου, στον σύντομο χαιρετισμό της, ευχαρίστησε τους ομιλητές και τους παρευρισκομένους. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απηύθυνε στην Ελληνοαμερικανική Ένωση για την ευγενή παραχώρηση των εγκαταστάσεων και εξοπλισμού για την πραγματοποίηση της ημερίδας, η οποία αποτέλεσε και την έναρξη συνεργασίας των δύο φορέων. Αφού έκανε μια σύντομη αναφορά στα 20 έτη λειτουργίας της ΕΚΠΟΙΖΩ και στην συμβολή της στην βελτίωση του επιπέδου προστασίας του καταναλωτή, συνέχισε με το θέμα της υπερκατανάλωσης αλλά και των αντιδράσεων σ' αυτήν, καθώς και στις επιπτώσεις της στην ποιότητα ζωής των σύγχρονων ανθρώπων. Η 20χρονη λειτουργία της ΕΚΠΟΙΖΩ, επιβεβαίωσε την αρχική της άποψη ότι δεν αρκεί απλώς η ενημέρωση των καταναλωτών για ποιότητα και τιμές προϊόντων ή υπηρεσιών, αλλά επιβάλλεται να γίνεται οπωσδήποτε η ενημέρωση των καταναλωτών και για τις επιπτώσεις της αγοραστικής τους συμπεριφοράς στο περιβάλλον, την υγεία, την οικονομία,

Η επιδείνωση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και η αυξανόμενη ευαισθητοποίηση των πολιτών επιβάλλουν όχι μόνο την σύνδεση τρόπου κατανάλωσης-περιβάλλοντος, αλλά και την κοινή δράση των κοινωνικών φορέων.

Ο κ. Φ. Κουβέλης, δικηγόρος, Βουλευτής ΣΥ.ΡΙΖ.Α. αναφέρθηκε στον υπερκαταναλωτισμό, περιγράφοντας κυρίως τις κοινωνικές επιπτώσεις του και χαρακτηρίζοντάς τον ως συνολικό πολιτιστικό φαινόμενο με υπερταξικά χαρακτηριστικά, αφού οι ανάγκες του ανθρώπου δεν είναι μόνο βιολογικά προσδιορισμένες, αλλά πρωτίστως κοινωνικά, και παρουσιάζεται σε όλα τα οικονομικά στρώματα μιας χώρας. Συνεχίζοντας, τόνισε ότι λογική του ατομικισμού ωθεί προς έναν όλο και περισσότερο προσωποποιημένο καταναλωτισμό, ενώ η όλο και πιο σύντομη ζωή των προϊόντων αντιστοιχεί τέλεια στην ηδονιστική λογική που κάνει την κατανάλωση μια στιγμή

απόλαυσης. Τέλος, απαντώντας στο ερώτημα που έθεσε, αν οδηγεί τελικά η κτήση, κατοχή και υπερκατανάλωση υλικών αγαθών στην ευτυχία, είπε ότι δεν είναι ικανή να αποκαταστήσει τους κοινωνικούς δεσμούς οι οποίοι έχουν διαλυθεί για πολλούς λόγους και κυρίως εξαιτίας της συνεχούς αναζήτησης χρήματος. Τόνισε ότι είναι καιρός να πάψουμε να συναρτάμε την ευτυχία μας και την επίλυση κάθε προβλήματος με την αγορά προϊόντων., ότι είναι δικό μας ζήτημα να ζητήσουμε την ευτυχία εκεί που πράγματι μπορεί να υπάρχει, δηλ. στην αρμονική επικοινωνία και συμβίωση με τους συνανθρώπους και το περιβάλλον. Όσο για την λύση, αυτή πρέπει να αναζητηθεί στην ανάπτυξη μιας δυναμικής στη διαφώτιση και την ενημέρωση του πολίτη - καταναλωτή η οποία μπορεί να αναπτυχθεί από το συνειδητοποιημένο κομμάτι της κοινωνίας,, δηλ. τις ενώσεις καταναλωτών, τους πολιτικούς και άλλους φορείς, που αγωνίζονται για τα δικαιώματα του καταναλωτή.

Ο επόμενος ομιλητής κ. Β. Ιερεμίας, οικονομολόγος, αναφέρθηκε στις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης. Συγκρίνοντας τους ρυθμούς ανάπτυξης του παγκόσμιου πληθυσμού με αυτούς μερικών βασικών προϊόντων, όπως το πετρέλαιο, ο ηλεκτρισμός, διάφορα μέταλλα και τα τρόφιμα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η υπερκατανάλωση είναι εμφανής και θα πρέπει να μειωθεί αν δεν θέλουμε να οδηγηθούμε σε κοινωνικό χάος από την προβλεπόμενη έλλειψη πρώτων υλών. Υπογράμμισε εμφαντικά ότι η εποχή του πετρελαίου βρίσκεται στο τέλος της, ήταν μόνο μια στιγμή στην ζωή του πλανήτη και θα πρέπει η επερχόμενη έλλειψή του να αντιμετωπιστεί έγκαιρα και με σειρά μέτρων, όπως η ανανέωση των υποδομών, ο περιορισμός των μεταφορών προϊόντων από μακρινές αποστάσεις, η αποδοχή ορίων και περιορισμών στην κατανάλωση, η έρευνα και ανάπτυξη αξιόπιστων εναλλακτικών μορφών ενέργειας κλπ. Ιδιαίτερη αίσθηση προκάλεσε η αναφορά του στην επιδίωξη συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης, χαρακτηρίζοντάς την ως 'αναπτυξιολαγνεία', η οποία οδηγεί σε μεγάλη οικονομική ρευστότητα ('φούσκες' χρηματιστηρίου, ακινήτων, 'δανείων μειωμένης εξασφάλισης' κ.ά.) με σημαντικές οικονομικο-κοινωνικές επιπτώσεις. Αναφερόμενος στον ρόλο των κεντρικών τραπεζών, τόνισε ότι αυτές, με την πρακτική που ακολουθούν, 'βομβαρδίζουν' την παγκόσμια οικονομία με ρευστότητα.

Ο τρίτος ομιλητής της Α' ενότητας, κ. Γ. Παυλικάκης, Δρ. Διαχείρισης Περιβάλλοντος, αναφέρθηκε στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης καθώς και στην σημασία της εκλογίκευσης της κατανάλωσης για την επίτευξη αειφορίας. Ξεκίνησε λέγοντας ότι η κατανάλωση αντικαθιστά πολιτικά και θρησκευτικά πιστεύω, έχοντας γίνει μία νέα ιδεολογία, με τον μεγαλύτερο αριθμό οπαδών από αυτόν που μπορεί να φανταστεί κανείς, ενώ σχολιάζοντας τον ρόλο της διαφήμισης, της απέδωσε ευθύνες για το φαινόμενο της ανεύθυνης κατανάλωσης που βιώνουμε.

Στην συνέχεια αναφέρθηκε στις διαβαθμίσεις της κοινωνίας των καταναλωτών και στις κοινωνικές ανισότητες που δημιουργεί, σε παγκόσμια κλίμακα, η υπερκατανάλωση προϊόντων και τροφίμων στις ανεπτυγμένες χώρες. Τέλος, αφού αναφέρθηκε στις 10 κύριες κατηγορίες περιβαλλοντικών προβλημάτων, εξήγησε ότι η αειφόρος κατανάλωση αναζητά και βρίσκει επεξεργάσιμες λύσεις στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανισότητες, μέσω της υπεύθυνης συμπεριφοράς το καθενός. Σκοπός της είναι να εξασφαλιστεί η ικανοποίηση των βασικών αναγκών της παγκόσμιας κοινότητας, να περιοριστούν οι υπερβάσεις και να αποφευχθεί η περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Στην δεύτερη ενότητα, επικεντρωμένη στους υδατικούς πόρους, προηγήθηκε εισαγωγική ομιλία του κ. Γ. Τσακίρη καθηγητή ΕΜΠ - Διευθυντής του Κέντρου Εκτίμησης Φυσικών Κινδύνων ΕΜΠ. και ακολούθησε συζήτηση στορογγυλού τραπέζιου. Ο κ. Τσακίρης χαρακτήρισε το νερό ως εξαντλήσιμο πόρο και ως εκ τούτου παγκόσμιο πρόβλημα. Στην διάρκεια του 20ου αιώνα, ο 20πλασιασμός της οικονομικής ανάπτυξης, ο 3πλασιασμός του πληθυσμού, μαζί με την εντατικοποίηση της γεωργίας και την αύξηση της αστικοποίησης, οδήγησαν, αφ' ενός μεν στον 10πλασιασμό της κατανάλωσης νερού αφ' ετέρου δε στην καταστροφή των υδάτινων πόρων. Συνεχίζοντας, ανέφερε ότι η οικονομική ανάπτυξη θα εντείνει την ανταγωνιστικότητα της χρήσης του νερού μεταξύ οικιακών καταναλωτών-βιομηχανίας-γεωργίας κλπ ενώ παρουσίασε συγκριτικούς πίνακες για τις χρήσεις και την αφαλάτωση του νερού σε διάφορες χώρες. Μετά την αναφορά στην νομοθεσία, την διαχείριση, την ιδιωτικοποίηση, την χρήση μη ανανεώσιμων υδατικών πόρων και στα άλλα θέματα που αφορούν το νερό, παρουσίασε το ανησυχητικό επικρατούν σενάριο για το νερό στην Ελλάδα.

Τελειώνοντας, τόνισε ότι, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα της επάρκειας, πρέπει να υπάρξει αλλαγή στις αντιλήψεις και δόγματα του παρελθόντος καθώς και επιστημονική στήριξη των αποφάσεων, να ολοκληρωθεί και να εφαρμοστεί το θεσμικό πλαίσιο, να αποκεντρωθούν-στελεχωθούν-οργανωθούν οι υπηρεσίες, να γίνονται συστηματικές μετρήσεις-σωστή αποθήκευση του νερού.

Στο στορογγυλό τραπέζι, το οποίο συντόνισε ο δημοσιογράφος κ. Σ. Κούλογλου, πήραν τον λόγο οι εξής σύνεδροι:

- Ο κ. Α. Κούγκολος, Αναπληρωτής καθηγητής, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ανέφερε ότι η αλόγιστη χρήση του νερού μαζί με την ρύπανση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων οδηγούν στην σημαντική μείωση των υδατικών πόρων και την υποβάθμιση της ποιότητας του νερού. Συνεχίζοντας, προσδιόρισε τις πηγές ρύπανσης, τα είδη των ρύπων, τους τρόπους εκτίμησης της ποιότητας των υδάτων (χημικές, μικροβιολογικές, οικοτοξικολογικές αναλύσεις) και την επίδραση των τοξικών ουσιών στην τροφική αλυσίδα. Αναφερόμενος στην επίδραση των χημικών στο περιβάλλον, τόνισε ότι δεν υπάρχει μεμονωμένη δράση τους σ' αυτό, ότι οι ζωντανοί οργανισμοί ενός οικοσυστήματος εκτίθενται σε ένα μίγμα χημικών ουσιών, ότι συνδυασμένη δράση μεταξύ διαφόρων ουσιών μπορεί να αυξήσει την τοξικότητα τους και ότι με τις αναλύσεις ρουτίνας ανιχνεύεται μόνο ένας περιορισμένος αριθμός χημικών ουσιών

Ο επόμενος σύνεδρος κ. Π. Σαμπατακάκης, Δρ. Υδρογεωλόγος, αφού αναφέρθηκε στις ευθύνες της Πολιτείας αλλά και της επιστημονικής κοινότητας για την απουσία Στρατηγικής Προοπτικής σχετικά με την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας, επικεντρώθηκε στην Οδηγία 2000/60 της Ε.Ε. Την χαρακτήρισε την ως την σημαντικότερη Θεσμική προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ορθολογική Διαχείριση των υδάτων, αφού θεωρεί τους υδατικούς πόρους σαν βασικό «ανθρώπινο αγαθό» και ταυτόχρονα σαν θεμελιακό στοιχείο για την προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος και αφού υποχρεώνει τα κράτη - μέλη μέχρι το 2015 μέσα από διαδοχικές φάσεις προγραμμάτων να επιτύχουν την «καλή» ποιοτική κατάσταση των υδάτων. Ωστόσο, στην χώρα μας, παρά την ενσωμάτωση της εν λόγω Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία, το πρόβλημα της ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων παραμένει στην πράξη ακόμα ζητούμενο. Κανένα υδροληπτικό έργο που αφορά την εκμετάλλευση υπογείων νερών ιδιωτικού ή δημοσίου συμφέροντος ή ιδιοκτησίας, δεν ελέγχεται για τις ποσότητες που αντλεί και σε σχέση με τις δυνατότητες του υπογείου υδροφόρου. Έτσι, συνεχίζεται το

φαινόμενο, κάθε 3 χρόνια στη χώρα μας, κατά μέσο όρο, να εξουδετερώνονται σε ένα δήμο τα υδροληπτικά έργα ύδρευσης στο σύνολό τους ή μερικώς είτε λόγω υπεράντλησης, είτε λόγω ρύπανσης του υδροφόρου.

Ο επόμενος ομιλητής κ. Α. Παντελόγλου, Χημικός Μηχανικός, αναφέρθηκε στον βιομηχανικό και οικιακό καταναλωτή νερού των "τοπικών δικτύων ύδρευσης" και την ποιότητα του παρεχόμενου νερού. Λόγω της παρούσας πολιτικής πρακτικής, η διασφάλιση της ποιότητας του παροχετευόμενου νερού για πόσιμο και μαζική παραγωγή τροφής και "καθάρων βιομηχανικών"/βιοτεχνικών προϊόντων είναι αδιευκρίνιστη και προβληματική στην εξασφάλισή της αφού ως εμπειρική και με πολλά κενά στην καθημερινή λειτουργικότητά της, είναι ατυποποίητη και ανεξέλεγκτη. Επιπρόσθετοι επιβαρυντικοί παράγοντες είναι η απουσία κεντρικής/περιφερειακής πολιτικής διαχείρισης υδατικών πόρων, η κατάσταση των τοπικών δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης, η ύπαρξη τα πολλαπλών "ατομικών" ταχύ-διυλιστηρίων και τα πεπαλαιωμένα δίκτυα διανομής. Το παράδειγμα της Βοιωτίας-Ανατ. Αττικής -Εύβοιας με το επεισόδιο του εξασθενούς χρωμίου στο πόσιμο νερό δείχνει τα σχετικά προβλήματα. Για να φτάσει εγγυημένης ποιότητας νερό και στους υπόλοιπους (εκτός Ε.Υ.Δ.Α.Π.) καταναλωτές είναι απαραίτητη η χρήση ορισμένων εργαλείων, όπως ο σχεδιασμός υδατικής κεντρικής πολιτικής/περιφερειακές πολιτικές/τοπικές εξειδικεύσεις κατανομής χρήσεων, ενιαίων τρόπων και σχημάτων παραγωγής για οικονομίες κλίμακος και κόστος παραγωγής, διαχείρισης ,χρέωσης και διανομής.

Ο τελευταίος ομιλητής κ. Γ. Παυλικάκης, μέλος του Δ.Σ. της ΕΚΠΟΙΖΩ, Δρ. Διαχείρισης Περιβάλλοντος, αφού αναφέρθηκε σε στοιχεία για την διαθεσιμότητα του νερού σε παγκόσμιο επίπεδο και την προσβασιμότητα σ' αυτό, ανέφερε μερικές πρακτικές συμβουλές για την εξοικονόμηση του νερού και τόνισε την συμβολή, προς την κατεύθυνση αυτή, της ύπαρξης εθνικής στρατηγικής διαχείρισης του νερού, του Σχολείου (Γενική παιδεία - Περιβαλλοντική Αγωγή - Αγωγή Καταναλωτή) και των ΜΚΟ. Καταλήγοντας, υπογράμμισε ότι σχέδια παραγωγής και κατανάλωσης θα γίνουν πιο αποτελεσματικά αν επιδιώξουμε ίση πρόσβαση στους φυσικούς πόρους για όλους αλλά και τα ίδια όρια στην πρόσβαση για όλους.

Αθήνα 17 Μαρτίου 2008